

històric imprescindible per comprendre'n coses essencials. Per exemple, perquè s'hi van produir moments d'extraordinària activitat cultural i social, molt superiors a la d'avui, sobretot si es comparen les poblacions i l'estabilitat social i econòmica d'aquells temps i d'ara; i per interpretar amb més fonament la nostra realitat contemporània a les viles sureres, sense cap dubte condicionades pel tarannà i pels esdeveniments sorgits a l'ombra d'aquest complex aglomerat d'indústria, societat, economia i cultura pastat a l'entorn del suro.

Palafrugell i el suro pren aquesta activitat industrial com a eix, però al seu entorn reconstrueix pràcticament la història de Palafrugell, perquè busca els enllaços de l'activitat productiva amb els esdeveniments polítics (la Gran Guerra, els fets del 34...), les entitats corporatives i gremials, l'evolució de la tecnologia pròpia i de la general (com el telèfon o l'automòbil), l'urbanisme local, l'assistència sanitària, la situa-

ció de la dona i els moviments polítics i sindicals.

Santiago Hernández (Amer, 1948) ja tenia molta feina feta quan va rebre l'encàrrec d'escriure aquest llibre. Historiador interessat en el món surer, és també autor d'*El món del suro*, que duu el número 9 de la col·lecció de Quaderns de la Revista de Girona. Per tota aquesta feina prèvia, coneixia prou bé els autors que l'havien precedit i per això és pot dir que *Palafrugell i el suro* supera en capacitat narrativa, en compilació interdisciplinària, en simplificació tècnica i, naturalment, en actualització, les obres tradicionals signades per Ramir Medir.

No obstant això, per centrar-se en Palafrugell ha necessitat afegir-hi «140 matins» d'investigació, tal com diu en el text introductori. Sobretot perquè ha tingut la sort de trobar-se amb dos centres que són deus riquíssimes de documentació: l'Arxiu Històric i el Museu del Suro de Palafrugell, als responsables dels quals Hernández sap agrair també la feina d'investigació. És important que ho faci i que en parlem aquí, perquè si els llibres com *Palafrugell i el suro* són síntesis assequibles i manejables d'altíssim valor, convé convidar tothom en general a visitar els centres on s'han documentat i on tenim dipositada la nostra història. Sobretot els centres que, com els de Palafrugell, no

romanen estàtics administrant un patrimoni sinó que treballen per augmentar-lo constantment i per fomentar-hi la investigació. Per això és possible trobar-hi sempre informació inèdita, nous elements.

I pel mateix motiu convé convidar Santiago Hernández i els responsables de la col·lecció de Quaderns de Palafrugell a completar l'estudi. Perquè si una cosa sap greu d'aquest llibre és que el subtítol ens indica que abasta fins a l'acabament de la Guerra Civil i, tant els precedents, com la guerra, com la represa de l'activitat, amb totes les implicacions polítiques i econòmiques, hi són tractats molt més superficialment que la resta.

D'altra banda, no podem oblidar que la indústria i la societat sureres a Palafrugell, de la postguerra al 2000, han passat a un segon terme i han viscut vicissituds determinants, com els tancaments definitius i les profundes transformacions que han estat capaços de fer els que han acceptat el repte de continuar, la qual cosa forneix matèria suficient per a un altre volum. I, finalment, un altre retret: la manca de cura dels editors, que deixen publicar el llibre amb el text de continuïtat penjat i inacabat a la plana 223, en plena explicació dels fets del 1934.

Enric Serra Amat

Església catòlica i administració pública

GUTIÉRREZ DEL MORAL, Mª Jesús.
Confesiones religiosas i administraciones públicas. Las relaciones en Girona (1914-1996).
Editorial Scripta, 2001.

La tradicional catolicitat del poble espanyol ha propiciat una intensa relació entre l'administració pública i l'Església catòlica, que tant s'ha pogut observar a nivell estatal, autonòmic, provincial com local. Els darrers anys aquesta relació s'està fent extensiva a d'altres confessions religioses, ja d'una manera restrictiva després del Concili Vaticà II i molt més oberta després de la transició política.

El llibre de la professora Gutiérrez del Moral estudia a fons aquesta relació institucional en un període tan dens en canvis polítics i de mentalitat com ho és el que transcorre entre els anys 1914 i 1996. I ho circumscriu molt especialment a les corporacions públiques gironines —Diputació, Ajuntament i darrerament Universitat de Girona—, sense desentendre's del context general del país dintre del qual es mouen les entitats locals.

Mancomunitat, dictadura, guerra i postguerra, règim del general Franco i finalment democràcia. En tan diverses situacions es va movent aquesta relació que, si bé en alguns casos és de simple i clara ajuda del poder civil a organitzacions